



11. 02. 2014

6.2.2014

no. / /

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lausunto Tulevaisuuden lukio – Valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako -työryhmän muistioista (OKM 2013:14)

Suomen Ekumeeninen Neuvosto (SEN) kannattaa ehdotusta säilyttää lukiokoulutus 75 kurssin laajuisena yleissivistävänä koulutuksena. SEN pitää erityisen hyvänä Tulevaisuuden lukio –selvityksen kattavaa käsitystä yleissivistyksestä, joka perustuu laajojen kokonaisuuksien hallinnalle ja ankkuroituu paitsi tulevaisuuden työelämän ja kulttuuristen muutosten myös henkilökohtaisen kasvun alueelle. Yleissivistyksen ajatuksessa korostuu laajojen kokonaisuuksien hallinta. Tähän sisältyvät myös uskonnolliset, eettiset ja moraaliset taidot. Samalla SEN ilmaisee huolensa eräiden lukion tavoitteet ja tuntijako -työryhmän muistiossa esitettyjen muutosten johdosta. Ehdotetussa mallissa useiden oppiaineiden pakolliset kurssit on korvattu yhdellä yhteisellä kurssilla. Katsomusaineissa pakolliset kurssit on ehdotettu vähennettäväksi kolmesta yhteen. Laajan yleissivistyksen sijaan malli johtaa opiskelijaa keskittymään vain yksittäisiin oppiaineisiin. Temaattiset kokoavat kurssit eivät voi toimia ymmärrystä syventävinä, jos perustiedot oppiaineesta puuttuvat.

Näkemyksemme perusteluiksi toteamme seuraavaa:

Reaaliaineiden jakaminen oppiainekoreihin sekä pakollisten kurssien radikaali vähentäminen ja syventävien kurssien karsiminen mahdollistavat Tulevaisuuden lukio – muistion hengen vastaisesti keskittymisen vain muutamii oppiaineisiin, mikä kaventaa opiskelijan mahdollisuuksia rakentaa laaja-alaista yleissivistystä. Yhteiset temaattiset kurssit eivät voi rakentua peruskursseilla opitun varaan, kun opiskelijat ovat jo varhaisessa vaiheessa erikoistuneet tiettyihin oppiaineisiin. Opiskelijoiden hajanaisella yleissivistyksellä on seurauksia myös opiskelijan mahdollisuuksiin menestyä yliopisto- ja korkeakouluopinnoissa. Ne eivät voisi rakentua lukio-opintojen varaan, vaan opiskelijoiden yleissivistystä pitäisi täydentää.

Muistiossa todetaan nykyisen lukion yhdeksi haasteeksi opiskelijoiden kokemat ongelmat opintojen suunnittelussa. Esitetty malli pakottaa kuitenkin lukio-opiskelijat tekemän myöhempien opintojensa ja tulevan työelämänsä kannalta suuria valintoja hyvin varhain. Malli on hyvin herkkä yksilöllisten, sattumanvaraisten tekijöiden vaikutuksille. Näitä ovat esimerkiksi lukioikäisen kasvun haasteet sekä yksittäisten opettajien vaikutus opiskelijan ainevalintoihin. Laajempi määrä kaikille pakollisia kursseja antaisi opiskelijalle oikeamman kuvan oppiaineiden luonteesta ja sisällöistä sekä paremmat perusteet omien valintojen tekemiselle.

Yhteisten temaattisten kurssien toteuttamistapoja tulisi eritellä yksityiskohtaisemmin, jotta niiden vaikutusta lukio-opintoihin voitaisiin arvioida tarkemmin. Nykyinen esitys herättää ainakin kaksi kysymystä, joista toinen liittyy nykyisten oppiaineiden tiedon tuottamisen tapoihin ja toinen opettajan pätevyyksiin. Ensimmäisellä kysymyksellä on seurauksia siihen miten oppiaineet jaotellaan eri "koreihin", toisella puolestaan siihen kuka kursseja opettaa. Yksi suomalaisen lukiokoulutuksen korkean tason taustatekijöistä on korkeasti koulutettu opettajakunta. Esitetty malli voi helposti johtaa siihen, että moniin aiheisiin on

vaikkea löytää asianmukaisesti koulutettua opettajaa. Ehdotus vaarantaa lukio-opiskelijoiden alueellisen ja koulutuksellisen yhdenvertaisuuden. Erityisesti pienissä ja keskisuurissa lukioissa olisi mahdotonta tarjota monipuolista ja pätevää opetusta, koska nyt ehdotettu suuri valinnaisuus tekisi hankalaksi ennakoida eri aineiden opetuksen määrää ja pätevien opettajien saatavuutta. Muistio nimeää yhdeksi tulevaisuuden keskeiseksi osaamisalueeksi uskonnolliset, eettiset ja moraaliset taidot. Erilaiset katsomukset huomioon ottava kyky vuorovaikutukseen on entistä tärkeämpää, kun lukio-opiskelijat tulevat enenevässä määrin eri uskonnollis-kulttuurisista taustoista ja kohtaavat arkielämässä, opinnoissa ja työssä ihmisiä, joilla on erilaiset vakaumukset ja uskonnolliset viitekehykset. Eettinen pohdintataito ja valmius vastuun ottamiseen ja pohjautuvat suurelta osin katsomusopetuksen (uskonto ja elämäkatsomustieto) antamiin valmiuksiin. Myös oman uskonnon ja kulttuurin ymmärtäminen ja niiden kriittinen tarkastelu on olennaista ja perustuu laadukkaaseen ja riittävään uskonnon ja muuhun katsomusopetukseen.

Vaikka uskonnossa oppiaineena on osioita, jotka voidaan opiskella yhdessä (esimerkiksi maailmanuskonnot), katsomme, että uskonnonopetuksen ja muun katsomusopetuksen tulee perustua malliin, joka huomioi opiskelijan uskonnollisen ja katsomuksellisen taustan. Uskonnot ja katsomukset nousevat syvistä kulttuuritaustoista, jotka määrittävät koko ihmisenä olemisen idean ja käsityksen todellisuudesta. Siksi juuri nykyinen omasta katsomuksesta lähtevä opiskelu avaa tien oman uskonnollisen äidinkielen kautta ymmärtämään myös erilaisuutta, joka myös on pyhää ja arvokasta.

Uskonnollisten vähemmistöjen riittävä huomioonottaminen uskonnon-opetuksessa edistää kotoutumista. Uskonnonopetus vähentää uskonnollista radikalisoitumista ja edistää yhteiskuntarauhaa. On tärkeää, että uskontoa opettavat tiedepohjaisesti koulutetut ja pätevät opettajat. Mikäli uskonnonopetuksen tuntimäärää vähennetään ehdotetulla tavalla, eivät edellä mainitut seikat voi toteutua.

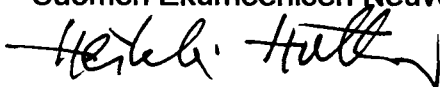
Tuntijakotyöryhmä ehdottaa uskonnon pakollisten kurssien pudottamista kolmesta yhteen sekä valtakunnallisten syventävien kurssien vähentämistä. Ehdotettu tuntiresurssi ei anna mahdollisuuksia tarjota lukio-opiskelijoille riittävää uskontoja ja katsomuksia koskevaa yleissivistystä niin, että heillä olisi edes välttävät tiedot ja taidot uskontojen edustamasta kulttuurikentästä jatko-opinnoissa tai työelämässä.

Lukion tulee olla jatkossakin vähintään 75 kurssin laajuinen. On tärkeää, että lukion voi käydä myös neljässä vuodessa. Yhtenäinen yleissivistyksen runko turvataan sillä, että valtakunnallisesti tarjottavia pakollisia ja syventäviä kursseja on riittävä määrä. Valinnaisuuden lisääminen nyt esitetyllä tavalla johtaa laajan yleissivistyksen murenemiseen.

Uskonnon ja muun katsomusopetuksen osalta edellytämme kolmea pakollista ja vähintään kahta syventävää valtakunnallista kurssia.

Kunnioittaen

Suomen Ekumeenisen Neuvoston hallituksen puolesta



Heikki Huttunen, pääsihteeri